

Національний університет водного господарства та
природокористування
Навчально-науковий інститут агроекології та землеустрою

05-02-02S
ЗАТВЕРДЖУЮ

Голова науково-методичної
ради НУВГП
_____ **Олег ЛАГОДНЮК**

«___» _____ 2020

СИЛАБУС

навчальної дисципліни

SYLABUS

Вища освіта та Болонський процес		Higher education and Bolon process	
Шифр за ОП	ВК6	Code in Educational Program	
Освітній рівень: магістерський (другий)		Educational level: master (second)	
Галузь знань Природничі науки	10	Fields of knowledge Natural Sciences	
Спеціальність Екологія	101	Speciality Ecology	
Освітня програма: Екологія		Educational Program: Ecology	

м. Рівне – 2020

Силабус навчальної дисципліни **Вища освіта та Болонський процес** для здобувачів вищої освіти ступеня «магістр», які навчаються за освітньо-професійною програмою **Екологія**, за спеціальністю **101 Екологія**. Рівне. НУВГП. 2020. 18 стор.

ОПП на сайті університету: <http://ep3.nuwm.edu.ua/14926/>

Розробник силабусу:

Клименко Микола Олександрович, доктор сільськогосподарських наук, професор кафедри екології, технології захисту навколишнього середовища та лісового господарства

Буднік Зінаїда Миколаївна, кандидат сільськогосподарських наук, доцент кафедри екології, технології захисту навколишнього середовища та лісового господарства

Силабус схвалений на засіданні кафедри екології, ТЗНС та ЛГ
Протокол № 1 від “31” серпня 2020 року

Завідувач кафедри:

Клименко Микола Олександрович, доктор сільськогосподарських наук, професор

Керівник освітньої програми:

101 Екологія О.О. Бєдункова, доктор біолог. наук, доцент

Схвалено науково-методичною радою з якості ННІАЗ
Протокол № 1 від “8” вересня 2020 року

Голова науково-методичної ради з якості ННІАЗ:

Прищєпа Алла Миколаївна, кандидат сільськогосподарських наук, професор

Додається інформація, яка відображається в документі після розміщення його в цифровому репозиторії університету: № документа в ЕДО.

© Клименко М. О., 2020

© Буднік З.М., 2020

© НУВГП, 2020

ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ*

Ступінь вищої освіти	<i>Магістр</i>
Освітня програма	<i>Екологія</i>
Спеціальність	<i>101 Екологія</i>
Рік навчання, семестр	<i>1-й рік навчання, 1-й семестр</i>
Кількість кредитів	<i>3 кредити ЄКТС</i>
Лекції:	<i>18 год. – д.ф.н.; 2 год. – з.ф.н.</i>
Практичні заняття:	<i>12 год. – д.ф.н.; 8 год. – з.ф.н.</i>
Самостійна робота:	<i>60 год. – д.ф.н.; 80 год. – з.ф.н.</i>
Курсова робота:	<i>-</i>
Форма навчання	<i>Денна, заочна</i>
Форма підсумкового контролю	<i>Залік</i>
Мова викладання	<i>Українська</i>

ІНФОРМАЦІЯ ПРО ВИКЛАДАЧА*

ПРОФАЙЛ ЛЕКТОРА

Клименко Микола Олександрович, доктор сільськогосподарських наук, професор, почесний професор НУВГП, заслужений діяч науки і техніки України, академік МАНЕБ, УЕАН, завідувач кафедри екології, технології захисту навколишнього середовища та лісового господарства

Вікіситет

<https://cutt.ly/Ef9X8Af>

ORCID

<https://orcid.org/orcid-search/search?searchQuery=0000-0003-0892-0648>

Як комунікувати

m.o.klimenko@nuwm.edu.ua

<https://exam.nuwm.edu.ua/course/view.php?id=510>

ПРОФАЙЛ АСИСТЕНТА

Буднік Зінаїда Миколаївна, доцент кафедри екології, технології захисту навколишнього середовища та лісового господарства, кандидат сільськогосподарських наук

Вікіситет

ORCID

Як комунікувати

<https://cutt.ly/Cf6Jtn8>

<https://orcid.org/0000-0002-0579-954X>

z.m.budnik@nuwm.edu.ua

<https://exam.nuwm.edu.ua/course/view.php?id=510>

ПРО ДИСЦИПЛІНУ

Анотація
навчальної
дисципліни,
в т.ч. мета та
цілі

Програма вивчення вибіркової навчальної дисципліни «Вища освіта та Болонський процес» складена відповідно до освітньо-професійної програми фахівця рівня вищої освіти «магістр» спеціальностей 101 «Екологія».

Предметом вивчення дисципліни є організація і функціонування системи вищої освіти в Україні. Дисципліна детально знайомить студентів з системою вищої освіти в Україні, її організацією, системою управління та нормативною документацією.

Вивчення дисципліни «Вища освіта та Болонський процес» дозволить студентам освітньо-кваліфікаційного рівня «магістр» можливість отримати поглиблені знання в галузі вищої освіти в Україні.

Метою навчальної дисципліни «Вища освіта та Болонський процес» є формування у студентів знань щодо програм розвитку вищої освіти України на основі запровадження Болонського процесу.

Завдання дисципліни полягає у наданні студентам знань про сучасний стан вищої освіти в Україні та країн Європи, ознайомити їх з цілями та завданнями, а також з основними напрямками реформування освіти в контексті Болонського процесу, розглянути основні напрями впровадження Болонського процесу в Україні, вивчити вимоги Болонського процесу та оцінити можливості їх реалізації в Україні, ознайомити студентів з нормами кредитно-модульної системи ECTS, можливості мобільності викладачів та студентів.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен **знати**: історію Болонського процесу; основні етапи розвитку та сучасний стан вищої освіти в Україні; мету, завдання та головні напрями реформування вищої освіти в рамках Болонського процесу; вимоги та норми Болонського процесу щодо вищої освіти; рівні впровадження вимог Болонського процесу; особливості реформування вищої освіти в Україні та інших країнах; основи кредитно-модульної системи ECTS та шляхи її впровадження в Україні, міжнародні інтеграційні заходи та

програми в рамках Болонського процесу, основні нормативно-правові документи в галузі вищої освіти.

вміти: визначати переваги та недоліки кредитно-модульної системи, орієнтуватися в вимогах та нормах Болонського процесу, готувати документацію, необхідну для провадження кредитно-модульну систему, що забезпечує реалізацію вимог Болонського процесу; комплектувати пакет документів щодо організації навчання або роботи в закордонних ЗВО за програмами Болонського процесу; користуватися системою оцінки знань ECTS; застосовувати кредитно-модульну систему ECTS при плануванні навальних курсів на навчального навантаження.

Посилання на розміщення навчальної дисципліни на навчальній платформі Moodle

<https://exam.nuwm.edu.ua/course/view.php?id=510>

Компетентності

Навчальна дисципліна «Вища освіта та Болонський процес» формує наступні фахові компетентності та предметні результати навчання:

ЗК 06. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 09. Здатність планувати, організовувати, здійснювати та контролювати навчальний процес.

ФК 05. Здатність доводити знання та власні висновки до фахівців та нефахівців.

ФК 08. Здатність до самоосвіти та підвищення кваліфікації на основі інноваційних підходів у сфері екології, охорони довкілля та збалансованого природокористування.

ПР 01. Знати та розуміти фундаментальні і прикладні аспекти наук про довкілля.

ПР 05. Демонструвати здатність до організації колективної діяльності та реалізації комплексних природоохоронних проектів з урахуванням наявних ресурсів та часових обмежень.

ПР 09. Знати принципи управління персоналом та ресурсами, основні підходи до прийняття рішень в умовах неповної/недостатньої інформації та суперечливих вимог.

Складові навчальної дисципліни сприяють формуванню універсальних, корисних для будь-якого виду діяльності (міжпрофесійних) навичок, які дозволяють швидко адаптуватися до нових умов, змінювати сферу зайнятості, вирішувати нестандартні завдання:

- **допитливість, ініціативність** – під час засвоєння теоретичного матеріалу лекційних занять та самостійної роботи для розширення знань із відповідних тем курсу;

- **цілеспрямованість, наполегливість** – під час виконання практичних робіт, а також індивідуальних завдань для отримання додаткових балів;

- **адаптивність, командна робота** – під час дискусійних обговорень тематичних питань курсу, участі в діловій грі,

Програмні результати навчання

Перелік соціальних, «м'яких» навичок (soft skills)

опрацювання практичних кейсів;
- **соціальна обізнаність і відповідальність** – як результат урахування організаційних вимог курсу, підтримання зворотного зв'язку та вчасного звітування про виконані види діяльності;
- **критичне мислення, лідерство, креативність** – розуміння, аналіз, пошук вирішення актуальних проблем у розрізі дисципліни та висвітлення результатів під час навчальних занять, участі в конференціях і круглих столах та/або наукових публікаціях;
- **самонавчання для професійного та особистісного зростання** – як результат виконання самостійної роботи, в тому числі з електронними навчальними ресурсами та інформаційними базами.

Проведення лекційних занять передбачає демонстрацію презентацій із відповідним темі заняття теоретичним матеріалом та відео-роликів щодо впровадження принципів сталого розвитку. Частина лекційного заняття відводиться на діалогові технології, розгляд можливих практичних ситуацій у вигляді кейсових пакетів та дискусію. Здобувачі ВО мають можливість публічного виступу із презентацією лекційного матеріалу.

Практичні заняття передбачають виконання завдань за індивідуальними вихідними даними. У контексті практичних робіт застосовуються пошукові інтернет-системи та прикладні комп'ютерні програми Microsoft Excel і Google таблиці. За рішенням академічної групи одна з практичних робіт може бути замінена проведенням ділової гри, яка моделює конкретне професійне завдання еколога. Метою ділової гри є розробка конкретних пропозицій, щодо формулювання стратегічної мети, місії розвитку регіону, визначення стратегічних напрямків розвитку соціальної, економічної, екологічної сфер регіону, формулювання стратегічних і операційних цілей та завдань сталого розвитку регіону.

До проведення навчальних занять долучаються фахівці-практики.

Здобувачі ВО всіх форм навчання мають доступ до навчальних матеріалів, методичного забезпечення та інструкцій щодо самостійного опрацювання тем курсу на платформі Moodle та цифрового репозиторію НУВГП.

Здобувачі ВО отримують усі необхідні консультації для демонстрації знань та вмій на наукових конференціях, круглих столах, у публікаціях, аудиторних дискусіях, написанні кваліфікаційної випускової роботи.

Під час лекційних та практичних занять застосовуються мультимедійний проектор, ноутбук, телевізор, бібліотечні та інтернет фонди нормативно-правових документів (закони, постанови КМУ, ДСТУ), Google таблиці і Google-форми (корпоративна підписка), навчальні посібники, монографії, наукові та популярні статті. Здобувачі ВО використовують методичний матеріал, підготовлений викладачем: презентації за лекціями, конспекти лекцій, методичні вказівки до практичних, занять і самостійної роботи.

Методи,
технології
навчання та
викладання

Засоби
навчання

СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Лекцій 24 год	Прак./лабор./сем. 22год	Самостійна робота 74 год
РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ – РН 01		
Знати та розуміти фундаментальні і прикладні аспекти наук про довкілля.		
Види навчальної роботи студента (що студенти повинні виконати)	Проблемні лекції, семінарські, практичні роботи, дискусії.	
Методи та технології навчання	Ділова гра, вирішення проблемних ситуацій.	
Засоби навчання	Мультимедійний проектор, роздатковий матеріал, комп'ютерне обладнання для роботи з інтернет-ресурсами.	
РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ – РН 05		
Демонструвати здатність до організації колективної діяльності та реалізації комплексних природоохоронних проектів з урахуванням наявних ресурсів та часових обмежень.		
Види навчальної роботи студента (що студенти повинні виконати)	Проблемні лекції, семінарські, практичні роботи, дискусії.	
Методи та технології навчання	Ділова гра, вирішення проблемних ситуацій.	
Засоби навчання	Мультимедійний проектор, роздатковий матеріал, комп'ютерне обладнання для роботи з інтернет-ресурсами.	
РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ – РН 09		
Знати принципи управління персоналом та ресурсами, основні підходи до прийняття рішень в умовах неповної/недостатньої інформації та суперечливих вимог.		
Види навчальної роботи студента (що студенти повинні виконати)	Проблемні лекції, семінарські, практичні роботи, дискусії.	
Методи та технології навчання	Ділова гра, вирішення проблемних ситуацій.	
Засоби навчання	Мультимедійний проектор, роздатковий матеріал, комп'ютерне обладнання для роботи з інтернет-ресурсами.	
Усього за поточну (практичну) складову оцінювання, балів	60	
Усього за модульний (теоретичний) контроль знань, модуль 1, модуль 2, бали	40	
Усього за дисципліну	100	

*для екзаменаційних дисциплін співвідношення поточного (практичного) та модульного (підсумкового) контролів - 60 та 40

МОДУЛЬ 1

Змістовий модуль 1

Болонський процес як головний чинник реформування сучасної системи вищої освіти

ТЕМА 1. Історія ступеневої освіти

	Вид робіт	Кількість годин		
		денна ф.н.	заочна ф.н.	
Форми організації навчання	Лекційні заняття	2	2	Програмні результати навчання: ПР 01 ПР 05 ПР 09
	Практичні роботи	2	2	
	Самостійна робота	6	8	
Опис теми	<p>Розвиток закладів вищої освіти в Україні. Реформування вищої освіти України згідно з вимогами Болонського процесу. Світові угоди реформування вищої освіти.</p> <p>Питання для самостійного опрацювання: Вища освіта як наукове поняття. Освіта як цінність, система, процес і результат. Місце вищої освіти у соціокультурному середовищі і її функції. Вища освіта як складова світового освітнього простору</p>			

Лінк теми на MOODLE (конспект лекцій та завдання до самостійної роботи):

<https://exam.nuwm.edu.ua/course/view.php?id=510>

Методичні вказівки для виконання практичних робіт: <http://ep3.nuwm.edu.ua/13263/>

Методичні вказівки для виконання самостійної роботи: <http://ep3.nuwm.edu.ua/15298/>

Література	1. Клименко М.О. Стратегія і її роль в реформуванні вищої освіти в Україні: Навчальний посібник. – Рівне: ТзОВ «Овід», 2005. – 210 с.
	2. Клименко М.О., Петрук В.Г., Мудрак О.В. та ін. Вступ до фаху: підручник / М.О. Клименко, В.Г. Петрук, О.В. Мудрак, Р.В. Петрук, Л.В. Клименко, Н.В. Гнілуша. – Херсон: ОЛДІ-ПЛЮС, 2015 – 428 с.
	3. Гончаров С.М., Мошинський В.С. Вища освіта України і Болонський процес: Навч.-метод. посібник. - Рівне: НУВГП, 2005. - 142с.

ТЕМА 2. Національна доктрина розвитку освіти

Форми організації навчання	Вид робіт	Кількість годин		Програмні результати навчання: ПР 01 ПР 05 ПР 09
		денна ф.н.	заочна ф.н.	
Лекційні заняття	2	-		
Практичні роботи	2	2		
Самостійна робота	6	8		

Опис теми	<p>Загальні положення. Мета і пріоритетні напрями розвитку освіти. Національний характер освіти і національне виховання. Стратегія мовної освіти. Безперервність освіти, навчання протягом життя. Інформаційні технології в освіті. Управління освітою. Економіка освіти. Освіта і наука. Підготовка педагогічних і науково-педагогічних працівників. Соціальні гарантії учасників навчального процесу. Міжнародне співробітництво та інтеграція у галузі освіти. Очікувані результати реформування вищої освіти.</p> <p>Питання для самостійного опрацювання: Освіта як цінність особиста, суспільна і державна. Досвід лобювання освітніх пріоритетів. Системна характеристика вищої освіти – типові якості. Метастабільні структури системи. Вища освіта як складова освітнього простору – взаємозв'язки вертикально-горизонтальних структур освітніх систем. Класифікація ознак формальної, неформальної і поза формальної освіти. Види вищої освіти. Триступенева модель вищої освіти</p>
------------------	---

Лінк теми на MOODLE (конспект лекцій та завдання до самостійної роботи):

<https://exam.nuwm.edu.ua/course/view.php?id=510>

Методичні вказівки для виконання практичних робіт: <http://ep3.nuwm.edu.ua/13263/>

Методичні вказівки для виконання самостійної роботи: <http://ep3.nuwm.edu.ua/15298/>

Література	1. Клименко М.О. Стратегія і її роль в реформуванні вищої освіти в Україні: Навчальний посібник. – Рівне: ТзОВ «Овід», 2005. – 210 с.
	2. Клименко М.О., Петрук В.Г., Мудрак О.В. та ін. Вступ до фаху: підручник / М.О. Клименко, В.Г. Петрук, О.В. Мудрак, Р.В. Петрук, Л.В. Клименко, Н.В. Гнілуша. – Херсон: ОЛДІ-ПЛЮС, 2015 – 428 с.
	3. Гончаров С.М., Мошинський В.С. Вища освіта України і Болонський процес: Навч.-метод. посібник. - Рівне: НУВГП, 2005. - 142с.

ТЕМА 3. Сучасний стан вищої освіти в країнах Європи

Форми організації навчання	Вид робіт	Кількість годин		Програмні результати навчання: ПР 01 ПР 05
		денна ф.н.	заочна ф.н.	
Лекційні заняття	2	-		
Практичні роботи	2	-		
Самостійна робота	6	8		

Опис теми	<p>Сучасні принципи побудови та завдання вищої освіти в країнах Європи. Заклади освіти. Доступ громадян до освіти. Ступеневість освіти. Організація навчання.</p> <p>Питання для самостійного опрацювання: Особливості системних змін у європейському та світовому освітньому просторі на початок XXI століття. Роль системних і позасистемних факторів у розвитку вищої освіти. Вплив</p>
------------------	---

позасистемних факторів у розвитку освіти у цілому і вищої освіти зокрема.
 Лінк теми на MOODLE (конспект лекцій та завдання до самостійної роботи):
<https://exam.nuwm.edu.ua/course/view.php?id=510>
 Методичні вказівки для виконання практичних робіт: <http://ep3.nuwm.edu.ua/13263/>
 Методичні вказівки для виконання самостійної роботи: <http://ep3.nuwm.edu.ua/15298/>

Література

1. Клименко М.О. Стратегія і її роль в реформуванні вищої освіти в Україні: Навчальний посібник. – Рівне: ТзОВ «Овід», 2005. – 210 с.
2. Клименко М.О., Петрук В.Г., Мудрак О.В. та ін. Вступ до фаху: підручник / М.О. Клименко, В.Г. Петрук, О.В. Мудрак, Р.В. Петрук, Л.В. Клименко, Н.В. Гнілуша. – Херсон: ОЛДІ-ПЛЮС, 2015 – 428 с
3. Гончаров С.М., Мошинський В.С. Вища освіта України і Болонський процес: Навч.-метод. посібник. - Рівне: НУВГП, 2005. - 142с.

ТЕМА 4. Стан реалізації ступеневої освіти в Україні

Форми організації навчання	Вид робіт	Кількість годин		Програмні результати навчання: ПР 01 ПР 05
		денна ф.н.	заочна ф.н.	
	Лекційні заняття	2	-	
	Практичні роботи	2	-	
	Самостійна робота	6	8	

Опис теми

Реформування вищої освіти України згідно з вимогами Болонського процесу. Євроінтеграція освіти і науки України у європейський інформаційний та освітній простір. Співробітництво України з європейськими країнами в освітньо - науковій галузі.
Питання для самостійного опрацювання: Спільні (типові) ознаки сучасних систем освіти економічно розвинутих країн та країн найближчого зарубіжжя. Традиційна парадигма університетської освіти. Нова освітня парадигма університетів

Лінк теми на MOODLE (конспект лекцій та завдання до самостійної роботи):
<https://exam.nuwm.edu.ua/course/view.php?id=510>
 Методичні вказівки для виконання практичних робіт: <http://ep3.nuwm.edu.ua/13263/>
 Методичні вказівки для виконання самостійної роботи: <http://ep3.nuwm.edu.ua/15298/>

Література

1. Клименко М.О. Стратегія і її роль в реформуванні вищої освіти в Україні: Навчальний посібник. – Рівне: ТзОВ «Овід», 2005. – 210 с.
2. Клименко М.О., Петрук В.Г., Мудрак О.В. та ін. Вступ до фаху: підручник / М.О. Клименко, В.Г. Петрук, О.В. Мудрак, Р.В. Петрук, Л.В. Клименко, Н.В. Гнілуша. – Херсон: ОЛДІ-ПЛЮС, 2015 – 428 с
3. Гончаров С.М., Мошинський В.С. Вища освіта України і Болонський процес: Навч.-метод. посібник. - Рівне: НУВГП, 2005. - 142с.

ТЕМА 5. Стратегічні та тактичні аспекти реформування вищої освіти

Форми організації навчання	Вид робіт	Кількість годин		Програмні результати навчання: ПР 01 ПР 05
		денна ф.н.	заочна ф.н.	
	Лекційні заняття	2	-	
	Практичні роботи	2	-	
	Самостійна робота	6	8	

Опис теми

Чинники євроінтеграції вищої освіти. Передумови Болонського процесу. Хронологія подій Болонського процесу. Основні документи Болонського процесу. Залучення європейських країн до Болонського процесу.
Питання для самостійного опрацювання: Перші навчальні заклади освіти вищого рівня. Фактори, що обумовили виникнення. Перші європейські університети – структура, особливості організації та управління. Парадигма університету середньовіччя

Лінк теми на MOODLE (конспект лекцій та завдання до самостійної роботи):
<https://exam.nuwm.edu.ua/course/view.php?id=510>

Методичні вказівки для виконання практичних робіт: <http://ep3.nuwm.edu.ua/13263/>
 Методичні вказівки для виконання самостійної роботи: <http://ep3.nuwm.edu.ua/15298/>

Література	<ol style="list-style-type: none"> Клименко М.О. Стратегія і її роль в реформуванні вищої освіти в Україні: Навчальний посібник. – Рівне: ТзОВ «Овід», 2005. – 210 с. Клименко М.О., Петрук В.Г., Мудрак О.В. та ін. Вступ до фаху: підручник / М.О. Клименко, В.Г. Петрук, О.В. Мудрак, Р.В. Петрук, Л.В. Клименко, Н.В. Гнілуша. – Херсон: ОЛДІ-ПЛЮС, 2015 – 428 с Гончаров С.М., Мошинський В.С. Вища освіта України і Болонський процес: Навч.-метод. посібник. - Рівне: НУВГП, 2005. - 142с.
-------------------	--

Змістовий модуль 2

Головні напрями та засоби реформування вищої освіти в контексті Болонського процесу

ТЕМА 6. Стратегія і її роль в реформуванні вищої освіти

Форми організації навчання	Вид робіт	Кількість годин		Програмні результати навчання: ПР 01 ПР 05 ПР 09
		денна ф.н.	заочна ф.н.	
Лекційні заняття	2	-		
Практичні роботи	2	2		
Самостійна робота	6	10		

Опис теми

Запровадження модульної технології навчання. Запровадження ступеневої освіти. Запровадження системи оцінки та контролю якості освіти. Забезпечення мобільності учасників навчально-наукового процесу та взаємовизнання документів про освіту. Сприяння працевлаштуванню випускників ЗВО. Шляхи покращення привабливості ЗВО. Автономізація вищих навчальних закладів. Переваги і загрози реформування вищої освіти. Міграція науковців до інших країн. Стратегія реформування вищої освіти в Україні. Стратегія реформування вищої освіти в регіоні.

Питання для самостійного опрацювання: Найбільші університети Європи другої половини XIX століття. Класичні і неklasичні університети. Структура, та характерні особливості вищої освіти на кінець 80-тих років XX століття. Чинники розвитку вищої школи в Україні XVI столітті. Вищі школи і їх соціокультурна функція

Лінк теми на MOODLE (конспект лекцій та завдання до самостійної роботи):

<https://exam.nuwm.edu.ua/course/view.php?id=510>

Методичні вказівки для виконання практичних робіт: <http://ep3.nuwm.edu.ua/13263/>
 Методичні вказівки для виконання самостійної роботи: <http://ep3.nuwm.edu.ua/15298/>

Література	<ol style="list-style-type: none"> Клименко М.О. Стратегія і її роль в реформуванні вищої освіти в Україні: Навчальний посібник. – Рівне: ТзОВ «Овід», 2005. – 210 с. Клименко М.О., Петрук В.Г., Мудрак О.В. та ін. Вступ до фаху: підручник / М.О. Клименко, В.Г. Петрук, О.В. Мудрак, Р.В. Петрук, Л.В. Клименко, Н.В. Гнілуша. – Херсон: ОЛДІ-ПЛЮС, 2015 – 428 с Гончаров С.М., Мошинський В.С. Вища освіта України і Болонський процес: Навч.-метод. посібник. - Рівне: НУВГП, 2005. - 142с.
-------------------	--

ТЕМА 7. Особливості навчання у вищій школі

Форми організації навчання	Вид робіт	Кількість годин		Програмні результати навчання: ПР 05 ПР 09
		денна ф.н.	заочна ф.н.	
Лекційні заняття	2	-		
Практичні роботи	2	2		
Самостійна робота	6	10		

Опис теми

Особливості дидактики, та організації навчання у вищій школі. Сучасна система вищої школи розвинутих країн. Особливості навчального процесу у вищій школі. Поліпшення контролю і оцінки знань студентів. Система кредитів і оцінювання знань студентів.

Питання для самостійного опрацювання: Діяльність єзуїтських колегіумів на території України. Соціокультурна функція. Острожський колегіум. Братські школи підвищеного типу. Києво-Могилянська академія – її діяльність як культурно-освітнього центру

Лінк теми на MOODLE (конспект лекцій та завдання до самостійної роботи):

<https://exam.nuwm.edu.ua/course/view.php?id=510>

Методичні вказівки для виконання практичних робіт: <http://ep3.nuwm.edu.ua/13263/>

Методичні вказівки для виконання самостійної роботи: <http://ep3.nuwm.edu.ua/15298/>

Література

1. Клименко М.О. Стратегія і її роль в реформуванні вищої освіти в Україні: Навчальний посібник. – Рівне: ТзОВ «Овід», 2005. – 210 с.
2. Клименко М.О., Петрук В.Г., Мудрак О.В. та ін. Вступ до фаху: підручник / М.О. Клименко, В.Г. Петрук, О.В. Мудрак, Р.В. Петрук, Л.В. Клименко, Н.В. Гнілуша. – Херсон: ОЛДІ-ПЛЮС, 2015 – 428 с
3. Гончаров С.М., Мошинський В.С. Вища освіта України і Болонський процес: Навч.-метод. посібник. - Рівне: НУВГП, 2005. - 142с.

ТЕМА 8. Кредитно-модульна система ECTS та її роль у Болонському процесі

Форми організації навчання	Вид робіт	Кількість годин		Програмні результати навчання: ПР 05 ПР 09
		денна ф.н.	заочна ф.н.	
	Лекційні заняття	2	-	
	Практичні роботи	2	-	
	Самостійна робота	6	10	

Опис теми

Характерні особливості європейської системи перезарахування кредитів (ECTS). Основні документи ECTS: інформаційний пакет, навчальний контракт, перелік оцінок дисциплін. Кредити ECTS: структура, призначення, зв'язок з академічним навантаженням студента. Шкала оцінювання ECTS. Запровадження системи ECTS в країнах Європи.

Питання для самостійного опрацювання: Діяльність колегіумів в Україні у XVII-XVIII століттях. Львівський університет у XVII-XIX століттях. Харківський та Київський університети та навчальні округи у першій половині XIX століття. Вища освіта України у першій половині XX століття. Вища освіта України у другій половині XX століття. Роль вищих навчальних закладів у розвитку спільного соціокультурного простору

Лінк теми на MOODLE (конспект лекцій та завдання до самостійної роботи):

<https://exam.nuwm.edu.ua/course/view.php?id=510>

Методичні вказівки для виконання практичних робіт: <http://ep3.nuwm.edu.ua/13263/>

Методичні вказівки для виконання самостійної роботи: <http://ep3.nuwm.edu.ua/15298/>

Література

1. Клименко М.О. Стратегія і її роль в реформуванні вищої освіти в Україні: Навчальний посібник. – Рівне: ТзОВ «Овід», 2005. – 210 с.
2. Клименко М.О., Петрук В.Г., Мудрак О.В. та ін. Вступ до фаху: підручник / М.О. Клименко, В.Г. Петрук, О.В. Мудрак, Р.В. Петрук, Л.В. Клименко, Н.В. Гнілуша. – Херсон: ОЛДІ-ПЛЮС, 2015 – 428 с
3. Гончаров С.М., Мошинський В.С. Вища освіта України і Болонський процес: Навч.-метод. посібник. - Рівне: НУВГП, 2005. - 142с.

ТЕМА 9. Запровадження вимог Болонського процесу в системі вищої освіти України

Форми організації навчання	Вид робіт	Кількість годин		Програмні результати навчання: ПР 05 ПР 09
		денна ф.н.	заочна ф.н.	
	Лекційні заняття	2	-	
	Практичні роботи	2	-	
	Самостійна робота	6	10	

Опис теми

Приєднання України до Лісабонської конвенції, Болонської хартії та Болонського процесу. Створення нових стандартів вищої освіти. Перехід до двоступеневої системи навчання. Організація обміну в галузі освіти з країнами Європи. Шляхи адаптації системи ECTS у вищу освіту України.

Організація навчального процесу у вищих навчальних закладах України за кредитно-модульною системою та її проблеми. Проблеми у галузі адміністрування освіти та створення умов для мобільності навчання. Успіхи та прорахунки ЗВО України на шляху адаптації вимог Болонського процесу.
Питання для самостійного опрацювання: Позасистемні економічні і політичні чинники розвитку спільного європейського простору вищої освіти у кінці ХХ століття. Позасистемні соціальні чинники розвитку спільного європейського простору вищої освіти у кінці ХХ століття. Внутрішньо системні об'єктивні суб'єктивні чинники розвитку спільного європейського простору вищої освіти у кінці ХХ століття

Лінк теми на MOODLE (конспект лекцій та завдання до самостійної роботи):

<https://exam.nuwm.edu.ua/course/view.php?id=510>

Методичні вказівки для виконання практичних робіт: <http://ep3.nuwm.edu.ua/13263/>

Методичні вказівки для виконання самостійної роботи: <http://ep3.nuwm.edu.ua/15298/>

Література	<ol style="list-style-type: none"> 1. Клименко М.О. Стратегія і її роль в реформуванні вищої освіти в Україні: Навчальний посібник. – Рівне: ТзОВ «Овід», 2005. – 210 с. 2. Клименко М.О., Петрук В.Г., Мудрак О.В. та ін. Вступ до фаху: підручник / М.О. Клименко, В.Г. Петрук, О.В. Мудрак, Р.В. Петрук, Л.В. Клименко, Н.В. Гнілуша. – Херсон: ОЛДІ-ПЛЮС, 2015 – 428 с 3. Гончаров С.М., Мошинський В.С. Вища освіта України і Болонський процес: Навч.-метод. посібник. - Рівне: НУВГП, 2005. - 142с.
-------------------	---

Загальна кількість, відведена на вивчення курсу становить **90 годин**.

З них:

- **лекційні заняття:** денна форма навчання - **18 год.**, заочна форма навчання - **2 год.**;
- **практичні заняття:** денна форма навчання - **12 год.**, заочна форма навчання - **8 год.**;
- **самостійна робота:** денна форма навчання - **60 год.**, заочна форма навчання - **80 год.**

Розподіл годин самостійної роботи здобувачів ВО (денної / заочної форми навчання) передбачає:

<i>вид самостійної роботи</i>	<i>годин на 1 годину аудиторних занять</i>	<i>всього годин самостійної роботи</i>
<i>опрацювання лекційного матеріалу</i>	<i>0,5 / 4,0</i>	<i>9,0 / 8,0</i>
<i>підготовка до практичних робіт</i>	<i>0,5 / 1,0</i>	<i>6,0 / 8,0</i>
<i>підготовка та складання, екзаменів, контрольних робіт, тестування</i>	<i>0,5 / 4,0</i>	<i>18,0 / 36,0</i>
<i>опрацювання окремих тем програми, або їх частин, які не викладаються на лекції</i>	<i>0,7-0,8 / 4,5</i>	<i>27,0 / 28,0</i>
<i>Разом</i>		<i>60,0 / 80,0</i>

Методи оцінювання та структура оцінки

Успішна здача курсу передбачає опанування теоретичної та практичної частини, підтверджене звітом здобувача ВО про виконані види робіт, у тому числі самостійної роботи. Результати вчасно пройденого проміжного контрольного тестування (модуль 1, модуль 2) можуть бути зараховані в якості підсумкового контрольного тесту (екзамен). За бажанням здобувача ВО покращити підсумкові результати курсу, оцінки за модулі скасовуються і здобувач ВО складає екзамен, де має змогу отримати максимальну кількість балів рівну сумі балів за модулі.

Перелік критеріїв оцінювання та їх бальні значення:

№ з/п	вид навчальної діяльності	оціночні бали	сума балів
Поточна складова			
1	Вчасне виконання та захист практичних робіт	10 балів за 1 роботу	10 x 6 = 60 балів
Модульна складова			
3	Вчасне виконання модульного контрольного завдання (звітування за теоретичний курс в т.ч. і самостійно опрацьованих тем, які не викладаються на лекціях)	20 балів за 1 модуль	20 x 2 = 40 балів
Всього за семестр:			100 балів
Підсумковий контроль (екзамен):		40 балів	40 балів
Курсова робота		100 балів	100 балів

Проміжні та підсумковий контроль проводяться на платформі Moodle через ННЦНО. Оцінка автоматично генерується в середовищі Moodle, фіксується викладачем в електронному журналі дисципліни і контролюється деканатом ННІАЗ.

Поточний модульний контроль №1 складається з 30 випадкових тестових завдань трьох рівнів складності: 1 рівень (обрати одну правильну відповідь серед приведених): 24 x 0,5 балів = 12 балів; 2 рівень (вставити пропущене слово): 4 x 1,0 балів = 4 бала; 3 рівень (обрати всі можливі правильні відповіді серед приведених): 2 x 2,0 бала = 4 бала.

Поточний модульний контроль №2 складається з 24 випадкових тестових завдань трьох рівнів складності: 1 рівень (обрати одну правильну відповідь серед приведених): 20 x 0,5 балів = 10,0 балів; 2 рівень (обрати всі можливі правильні відповіді серед приведених): 3 x 2,0 бала = 6 балів; 3 рівень (співставити вірні варіанти тверджень і визначень): 1 x 4 балів = 4,5 балів.

Отримання додаткових балів (бонусів) поточної складової оцінки передбачено в наступних випадках:

- підготовка презентації, повідомлення (есе) на тему відповідно тематики курсу – 1 бал;
- виступ на науковій конференції, або публікація за результатами власних теоретичних або практичних розробок – 2 бала;
- участь у Всеукраїнській студентській Олімпіаді зі спеціальності «Екологія» або «Технології захисту навколишнього середовища» - 2 бала;
- участь у Всеукраїнському конкурсі студентських наукових робіт зі спеціальності «Екологія» або «Технології захисту навколишнього середовища» - 3 бала.

Форми контролю в розрізі курсу передбачають: усне опитування, перевірку звітів

виконання практичних та самостійної робіт; комп'ютерне тестування, презентації есе.

Поточне оцінювання та проведення контрольних заходів у межах курсу відбувається згідно нормативних документів НУВГП: Положення про семестровий поточний та підсумковий контроль навчальних досягнень здобувачів вищої освіти (нова редакція) <http://ep3.nuwm.edu.ua/15311/>; Положення про атестацію здобувачів вищої освіти та роботу екзаменаційної комісії <http://ep3.nuwm.edu.ua/8545/>; Порядок ліквідації академічних заборгованостей у НУВГП <http://ep3.nuwm.edu.ua/4273/>; Положення про навчально-науковий центр незалежного оцінювання Національного університету водного господарства та природокористування <http://ep3.nuwm.edu.ua/4184/>; Наказ ректора НУВГП від 16.09.2019 № 00502 "Про введення в дію нової системи оцінювання навчальних досягнень студентів" <http://nuwm.edu.ua/strukturni-pidrozdili/navch-nauk-tsentr-nezaleznoho-otsiniuvannia-znan/dokumenti>; Порядок ліквідації академічних заборгованостей у НУВГП <http://ep3.nuwm.edu.ua/4273/>

Місце навчальної дисципліни в освітній траєкторії здобувача вищої освіти

Вивченню дисципліни «Вища освіта та Болонський процес» передуює опанування дисциплін: «Вступ до фаху», «Філософія», «Загальна екологія».

Дисципліни, для вивчення яких обов'язкові знання даної дисципліни: «Психологія та педагогіка вищої школи», «Розвитологія», «Стратегія сталого розвитку».

Вивчення курсу «Вища освіта та Болонський процес» передбачає елементи інтеграції навчальної і науково-дослідної роботи студентів. Це відбувається в процесі роботи з пошуковими інтернет-системами та аналітичними звітами для отримання індивідуальних вихідних даних до виконання практичних робіт, а також у разі вибору теми випускової кваліфікаційної роботи, або включення до її змісту окремих розділів відповідно тематики курсу.

Поєднання навчання та досліджень

Студенти можуть бути залучені до реалізації кафедральної наукової тематики, засобом виконання індивідуальних та колективних тем досліджень щодо проблем вищої освіти із подальшим представленням результатів на Всеукраїнських конкурсах студентських наукових робіт, хакатонах, start-up конкурсах, наукових публікаціях, круглих столах та конференціях університетського, регіонального та всеукраїнського рівнів.

З вимогами участі та оформлення робіт можна ознайомитись на сторінці сектору наукової роботи студентів НУВГП <http://nuwm.edu.ua/stud-science/dokumenti>

Базова література:

1. Клименко М.О. Стратегія і її роль в реформуванні вищої освіти в Україні: Навчальний посібник. – Рівне: ТзОВ «Овід», 2005. – 210 с.
2. Боголюбов В.М., Клименко М.О., Мельник Л.Г., Прилипко В.А., Клименко Л.В. Стратегія сталого розвитку: Підручник - Херсон: «ОЛДІ-ПЛЮС», 2012 – 446 с.
3. Клименко М.О., Петрук В.Г., Мудрак О.В. та ін. Вступ до фаху: підручник / М.О. Клименко, В.Г. Петрук, О.В. Мудрак, Р.В. Петрук, Л.В. Клименко, Н.В. Гнілуша. – Херсон: ОЛДІ-ПЛЮС, 2015 – 428 с.
4. Гончаров С.М., Мошинський В.С. Вища освіта України і Болонський процес: Навч.-метод. посібник. - Рівне: НУВГП,

Інформаційні ресурси

2005. - 142с

Додаткова:

5. Журавський В. С. Вища освіта як фактор державотворення і культури в Україні/відп. ред. А. Р. Мацюк. - Київ:Ін Юре,2003. - 416 с..
6. Згуровський М.З. Болонський процес: Головні принципи та шляхи структурного реформування вищої освіти України. –К., 2006
7. Кремень В.Г., Ніколаєнко С.М., Степко М.Ф., Болюбаш Я.Я., Гуржій А.М. Вища освіта в Україні:Навч. посібник/За ред. В.Г. Кременя, С.М. Ніколаєнка. - Київ:Знання,2005. - 327с.
8. Найдюнов І. Вища освіта в Україні: європейський вибір, культурологічні парадагми//Персонал,2005.-1. - С.80-84
9. Закон України «Про вищу освіту» від 17 січня 2002 р. № 2984-III // Офіц. Вісник України. – 2002 – № 8.
10. Петренко В.Л. Держаний стандарт вищої освіти у контексті Болонського процесу// Болонський процес в Україні. К-2005.- ч.ІІ
11. Про затвердження Програми дій щодо реалізації положень Болонської декларації в системі вищої освіти і науки України на 2004-2005 році.: Наказ МОН від 23.01.2004; № 49//Освіта.- 2004.-№8
12. Сбруєва А. Болонський процес: пошуки шляхів підвищення конкурентоспроможності європейської вищої школи // Шлях освіти.-2002.-№1.

Електронні джерела:

1. Законодавство України / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.rada.kiev.ua/>
2. Державний комітет статистики України / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>

ПРАВИЛА ТА ВИМОГИ (ПОЛІТИКА)*

Терміни здачі проміжних контрольних модулів та підсумковий контроль (екзамен) встановлені згідно Положення про семестровий поточний та підсумковий контроль навчальних досягнень здобувачів вищої освіти (нова редакція) <http://ep3.nuwm.edu.ua/15311/>

Перездача тестових завдань перевірки засвоєння теоретичного матеріалу здійснюється згідно з правилами ННЦНО <http://nuwm.edu.ua/struktturni-pidrozdiil/navch-nauktsentri-nezaleznoho-otsiniuvannia-znan/dokumenty> та Порядку ліквідації академічних заборгованостей у НУВГП <http://ep3.nuwm.edu.ua/4273/>

У разі незгоди здобувача ВО з результатами оцінювання, в день здачі екзамену в деканат ННІАЗ подається апеляційна скарга, де аргументовано викладено суть питання. До скарги додається роздрукований варіант всіх відповідей цього здобувача ВО під час виконання спроби. Директор ННІ скликає апеляційну комісію щодо розгляду скарги на яку запрошується здобувач ВО та представник ННЦНО, згідно Порядку звернень здобувачів вищої освіти та інших осіб, які навчаються в Національному університеті водного господарства та природокористування <http://ep3.nuwm.edu.ua/15467/>

Організація всіх видів навчальної діяльності в межах курсу проводиться згідно Положення про організацію освітнього процесу в Національному університеті водного господарства та природокористування <http://ep3.nuwm.edu.ua/4088/>

У випадках виявлення плагіату при виконанні завдання,

Дедлайни та перескладання

Правила академічної доброчесності

здобувач не отримує бали і повинен виконати завдання повторно, згідно Положення про виявлення та запобігання академічного плагіату в Національному університеті водного господарства та природокористування (нова редакція) <http://ep3.nuwm.edu.ua/10325/>

Здобувачі ВО повинні дотримуватися Кодексу честі студентів НУВГП <http://nuwm.edu.ua/struktturni-pidrozdili/vyo/dokumenti>, а викладач Кодексу честі наукових, науково-педагогічних, педагогічних працівників Національного університету водного господарства та природокористування <http://nuwm.edu.ua/struktturni-pidrozdili/zapobighannja-korupciji/dijaljnisti>

Більше матеріалів щодо дотримання принципів академічної доброчесності:

- сайт Національного агентства забезпечення якості вищої освіти <https://naqa.gov.ua/>
- сторінка НУВГП “Якість освіти” <http://nuwm.edu.ua/sp>

Вимоги до відвідування

У випадку пропуску здобувачем ВО заняття (лікарняні, мобільність, т. ін.) відпрацювати можна під час консультацій, де здобувач ВО отримує відповідне індивідуальне завдання і звітує про його виконання в узгоджені з викладачем терміни. Розклад консультацій доступний на сторінці кафедри екології, ТЗНС та ЛГ: <http://nuwm.edu.ua/nni-az/kaf-ecology>.

Для роботи з інформаційними ресурсами та проведенні розрахункових завдань здобувачі ВО мають можливість використовувати на заняттях мобільні телефони та ноутбуки. При карантині заняття проводяться в дистанційній формі з використанням Google Meet за корпоративними профілями.

Здобувач ВО має можливість визнання (перезарахування) результатів навчання в розрізі тематики курсу, які він набув у неформальній та інформальній освіті, згідно Положення про неформальну та інформальну освіту в НУВГП <http://nuwm.edu.ua/struktturni-pidrozdili/centr-neformaljnoji-osviti/dokumenti>

Неформальна та інформальна освіта

Відповідна кількість годин може бути зарахована студенту в результаті успішного проходження ним відкритого онлайн-курсу з теми розвиток вищої освіти в Україні. Наприклад, курс на платформі «ВУМ on-line» - «Академічна доброчесність в університеті. Практикум свідомого громадянина» <https://vumonline.ua/course/academic-integrity-at-the-university/> може бути зарахований як відпрацювання лекційного заняття та виконання самостійної роботи на тему 9 «Запровадження вимог Болонського процесу в системі вищої освіти України». Для цього студенту необхідно представити підтверджуючий документ (сертифікат) про успішне проходження онлайн курсу.

ДОДАТКОВО

Правила отримання зворотної інформації про дисципліну*

Впродовж терміну вивчення курсу, здобувач ВО має право звертатися до викладача за додатковим поясненням лекційної теми, змісту практичних завдань, самостійної роботи усно (під час занять і консультацій), або письмово (корпоративною електронною поштою, через систему повідомлень Moodle). Відвідування консультацій є добровільним. У разі виконання здобувачем ВО науково-дослідної роботи з тематики курсу, за потреби можуть

призначатись додаткові індивідуальні консультації у будь-якій зручній для здобувача ВО і викладача формі (аудиторна, онлайн, телефонний зв'язок).

Незалежне оцінювання якості викладання проводиться Відділом якості освіти НУВГП <http://nuwm.edu.ua/struktorni-pidrozdili/vyo/proekti-dokumentiv>

Силабус переглядається викладачем кожного навчального року та оновлюється відповідно змін до законодавчих і нормативних документів у сфері вищої освіти, а також актуальних світових і вітчизняних наукових розробок у сфері розвитку вищої освіти.

Ідеї та рекомендації здобувачів ВО щодо наповнення навчальної дисципліни, оновлення окремих тем та оптимізації методів викладання отримуються шляхом опитування (усного та анкетування) здобувачів ВО щодо їх задоволеності освітнім рівнем курсу, в тому числі його практичної складової. Враховуються також пропозиції представників бізнесу та фахівців, залучених до викладання дисципліни.

Пропозиції стейкхолдерів розглядаються на засіданні кафедри екології, ТЗНС та ЛГ і Раді з якості ННІАЗ та в разі їх відповідності програмним результатам навчання за стандартом вищої освіти другого (магістерського) рівня галузі знань 10 – Природничі науки, спеціальності 101 – Екологія <https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishcha-osvita/zatverdzeni%20standarty/12/21/101-ekologiya-magistr.pdf> враховуються при оновленні силабусу та викладанні дисципліни.

Оновлення*

Навчання осіб з інвалідністю

Організація навчання людей з інвалідністю проводиться за дотриманням вимог нормативних документів НУВГП: <http://nuwm.edu.ua/sp/dlja-osib-z-invalidnistju>

Практики, представники бізнесу, фахівці, залучені до викладання

Андреев Олександр Анатолійович – директор Рівненського відділення МАН України.

Інтернаціоналізація

Використані матеріали (силабуси аналогічних програм):
Germany's National Sustainable Development Strategy
https://ec.europa.eu/education/policies/higher-education/bologna-process-and-european-higher-education-area_en
<https://student.tedu.edu.tr/en/student/bologna-process>
Міжнародні ресурси та програми, корисні при вивченні курсу:
<https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000220649>
<http://www.intedco.org/documents/pdf/UniversitiesBologna.pdf>
<http://ehea.info/media.ehea.info/file/20090223-Ostend/54/2/BFUG Board CZ 19 4 draft communique 200209 59454 2.pdf>

* пункти, які обов'язково потрібно заповнити